

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhaj vsako sredo po celi pôli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 3 gold. 40 kr., za pol leta 1 gold, 70 kr., za četrt leta .90 kr., pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gold. 10 kr., za četrt leta 1 gold. 10 kr.

V Ljubljani 2. novembra 1887.

O b s e g: Naznanilo in razglas. — Naznanilo. — Kako se dado senožeti zboljšati s prav majhnimi stroški? — Vprašanja in odgovori. — Zemlje- in narodopisni obrazi. — Nasledki „šnopša“. (Dalje.) — Interpelacija poslanca dr. Polkularja in drugov ekscelenciji gospodu naučnemu ministru. — Naši dopisi. — Novičar.

Gospodarske stvari.**Naznanilo in razglas.**

Novo šolsko leto na podkovski šoli ljubljanski se prične 1. dne januarija 1888. leta.

S podukom v podkovstvu združen je tudi nauk o ogledovanji živine in mesa. Kdor želi biti sprejet v podkovsko šolo, mora se izkazati:

1. S spričevalom, da se je pri kakem kovaču za kovaškega pomočnika izučil;
2. z domovinskim listom;
3. s spričevalom svojega župnika ali župana, da je poštenega obnašanja, in
4. da zna brati in pisati slovensko.

Revni učenci zamorejo tudi dobiti štipendijo po 60, oziroma 50 forintov.

Prosilci za štipendijo imajo predložiti:

1. ubožni list,
2. spričevalo poštenega obnašanja, in
3. potrdilo, da so uže dve leti za kovaške pomočnike delali. Prošnje z dotičnimi spričevali imajo poslati vsaj do 15. junija glavnemu odboru c. kr. kmetijske družbe v Ljubljani.

Šola traja do konca junija 1888. leta. Kdor pre-skušnjo dobro prestopi, more po postavi od 1873. leta patent podkovskega mojstra dobiti, ker sedaj brez preskušnje nihče ne more postati kovaški mojster. Nauk v tej šoli je brezplačen, vsak učenec ima skrbeti le za to, da si za šolski čas oskrbi živež in stanovanje ter potrebne šolske knjige. Stanovanje dobijo učenci za majhno plačo v šolski hiši.

Učenci naj se oglašé vsaj dva dni pred šolskim začetkom v podkovski šoli na spodnjih Poljanah.

Ker je po slovenskih deželah še zmirom premalo v podkovstvu izučenih kovačev in zdravnikov kopitnih boleznih, pa tudi premalo izurjenih ogledovalcev živine

in mesa, toraj naj bi županstva svojo skrb obračala v to, da dobi vsaka občina vsaj enega dobrega kovača, in ogledovalca živine in mesa.

Grof Thurn-Valsassina,

prvosednik c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Dr. Karol vitez Bleiweis,

začasni vodja podkovske šole.

Naznanilo.

Skušnje na tukajšnji podkovski šoli vršile se bodo dné 27. in 28. decembra t. l., in sicer: 27. decembra skušnja iz podkovstva za kovače, kateri niso obiskavali podkovske šole 28. decembra pa za učence podkovske šole z podkovstva in ogledovanja klavne živine in mesá. Kovači, kateri se hočejo podvreči tej skušnji, naj se oglašé pri podpisanem vodstvu do 15. dne decembra t. l.

Vodstvo podkovske šole v Ljubljani
dné 1. novembra 1887.

Dr. Karol vitez Bleiweis.

Kako se dado senožeti zboljšati s prav majhnimi stroški?

Vode napeljavati na travnike, ki niso močvirni, in njihovo rodovitnost z vodo povzdigniti, ni povsod mogoče. Zato je treba skrbeti po drugi poti za gnoj; vsaj umni gospodar ve, da vsaka travica potrebuje živeža, zemlja ga pa ji ne more neprenehoma dajati toliko, kolikor ga potrebuje rastlina.

Gnoj je različen:

Hlevski gnoj sploh ne ugaja gospodarjem, da bi travnike ž njim gnojili, ker bil bi predrag. Gnojnica, s katero se dado jeseni ali spomladi, pa tudi po zimi po snegu travniki gnojiti, — obležano blato iz luž in

lokev, — navadni pepel ob vlažnogorkem vremenu čez travnike raztrošen, po katerem posebno rade deteljice rastejo, — krompirjevec (krompirjevo perje), — mavec (gips), — apno in pepel od premoga, ki posebno kislim senožetim dobro tekne: to vse je dobra gnojna travnikom.

Najboljši gnoj med vsemi, ter najcenejši je pa mešani gnoj (kompost).

Kaj pa je mešani gnoj? — Beseda že pravi, kaj je, da je namreč zmes iz različnih zemeljnih, rastlinskih in živalskih stvari, kot so vsake vrste smeti, gnoj iz stranišč, kurjak, pepel, krompirjevec, poljski plevel, mah, blato iz jarkov, luž in lokev, apno, lapor, sipa, cestno blato, drevesno listje, kaka crkla mačka, crkel pes itd. — vse te reči skupaj zmešane in dobro obravnane dajo dober mešan gnoj.

Kako pa naj se naredi tako gnojišče?

Gospodar naj naredi iz imenovanih stvari kup na štiri vogle, 1 do 1½ metra visok, tako da med posamesne lege enega ali drugega imenovanih gnojev zvrstoma položi nekoliko slamnatega gnoja, in ta kup pridno z gnojnico poliva. Tako napravljeni kup pa se ne sme nikoli trdo vkupaj stlačiti, sicer gnojnica pri polivanju ne pride skozi in skozi, in ravno zato, da je kup zmerom rahel in pa zato, da se različne tvarine enakomerno skupaj mešajo in potem hitreje razpadajo in prstenijo, mora se kup čez poletje dvakrat ali trikrat premetati, to je, dva taka kupa se morata eden poleg drugega napraviti. Nihče naj se ne straši tega dela; ako danes en del kupa premeče, jutri zopet enega in tako naprej, potem je to delo kmalu opravljeno. Vsaj se tudi gore prestavijo s trdno voljo in pridnostjo!

Kdor celo leto nabira gradiva za tak gnojni kup — in pri vsaki kmetiji je takega gradiva kolikor toliko — naklada ga zmerom spomladi na kup tako, kakor smo rekli, poleti pa z gnojnico poliva in premetuje: imel bode zmerom dva kompostna kupa; starejši kup se potem po zimi zvozi na travnike, zloži na majhne kupe, in kedar pripusti vreme, razmeče po travniku in pa s pripravno brano (trnasto) enakomerno razdeli.

Če gospodar tako ravna, to more vsako leto en del svojih travnikov pognojiti in to z dobrim gnojem, katerega si je skoraj zastonj napravil.

Moč mešanega gnoja trpi več let, in ta njegova moč se kaže posebno v tem, da izgine mah in veliko drugega plevela s travnikov, začne dobra trava rasti in pri tleh posebno gosta in krepka.

Kdor je le enkrat poskusil tako napravljati mešani gnoj, gotovo se bode prepričal o neprecenljivi njegovi moči, in dokler bode kmetoval, imel bo zmerom po dva taka gnojna kupa, o katerih sme po pravici reči, da sta veliko bogastvo njegovo.

Kdor ima mešan gnoj, temu tudi ob suhih letinah ne bode lahko zmanjkalo klaje. Kdor pa je previden s klajo, more si več živine rediti pa jo tudi dobro krmiti.

Kdor pa svojo živino bolje krmi, ta tudi ob enem skrbi za to, da mu dobro rejena živina daje boljši gnoj, in to je potem polju gospodarjevemu na korist.

Gospodar, ki dobro obdeluje travnike, sme se za vzgled postaviti svojim sosedom po znanem pregovoru: „Eden največih dobrotnikov človeštva je tak gospodar, ki je naredil, da tam, kjer je poprej le ena trava rasla, rasteta zdaj dve.“

Vprašanja in odgovori.

Odgovor na vprašanje 90. Pomoček zoper goveje uši, naznanjen v zadnjih „Novicah“, namreč olje iz semena farških kopic, je po večletnih mojih skušnjah popolnoma zanesljiv. Če pa dobi govedo uši od konja, tedaj pa ne pomaga imenovano olje. J. R.

Vprašanje 92. Jaz imam letos jako veliko divjega kostanja, in če se prav spominam, slišal sem nekoč, da je divji kostanj dober za krmo. Predno pa poskusim krmiti, prosim Vas sveta. (G. O. v N. R.)

Odgovor: Divji kostanj je precejšnje redilne vrednosti, zato rabi najbolje za krmo. Ker je divji kostanj zelo voden in vsled tega rad plesnuje ter tako neraben postane za krmo, svetujemo Vam, da nekoliko posušite kostanj. Sušite ga lahko v sadni sušilnici ali pa v krušni peči. Za krmo ga morate zdrobiti. Ker ima v sebi preveč grenkobe, krmito z njim na dan le po malo. Ovca sme dobiti na dan po 1 kilogram, prasič po dva in molzna krava po 5 kilogramov. Najraje jede divji kostanj ovce in prasici.

Vprašanje 93. Na njivi moji raste mnogo praproti, vsi pripomočki niso do sedaj še nič pomagali, ampak še več ga je. Ali je moči na kak način odpraviti praprot z njive? (G. Š. v Pr.)

Odgovor: Za pokončevanje praproti je sedaj najprimernejši čas, ker ji korenine kaj rade pozebejo. Vzorzite njivo kolikor morete globoko in glejte, da pridejo praprotne korenine na vrh, koder zmrznejo. Spomladi posejte njivo prav gosto s kakšno krmsko rastlino na pr. z grašico ali z ovsom. Tiste rastline, ki niso pozeble, zaduše se pod gostim ovsom in grašico.

Vprašanje 94. Ali mora res štajarska detelja biti poprej enkrat pokošena, da je dobra za seme? Pri nas trdijo, da le detelja druge košnje daje seme. Prosim, sporočite, ali je res, ker se mi zdi čudno, da bi detelja, katera cvete, ne naredila semena. (G. S. v B.)

Odgovor: Ni res, da bi dajala semena le detelja druge košnje, ampak res je, da nareja seme le tista, ki cvete pozno. Ker pa detelja prve košnje prezgodaj cvete, torej ne naredi semena, posnemali so gospodarji s tega, da mora detelja biti enkrat pokošena, predno dela seme. Da pa zgodaj cvetoča detelja ne dela semena, vzrok je to, ker niso tisti žužki, zlasti čmrlji, kateri prenašajo cvetni prah za oplod deteljnega cvetja, še dovolj razviti v tem času, ampak šele pozneje t. j. ob času, kadar cvete detelja druge košnje.